

"Vi tycker fortfarande inte att erkännandet av en Palestinsk stat har lett till några förändringar på marken", säger Ziv Nevo Kulman. Foto: OLLE SPORRONG

Upptinade relationen

skjuta judarna", efter den förne USA-presidenten Donald Trumps besked om att erkänna Jerusalem som Israels huvudstad.

Redan 2011 riktade Barak Obamas särskilda sändebud mot antisemitism i skarp kritik mot sossen Ilmar Reepalus. Malmförs förne starke man, efter uttalanden om "den israeliska lobbyen" och att "SD:are har infiltrerat den judiska församlingen för att på så vis driva sitt muslimhat".

Ambassadörens ton hårdnar. Att bara reducera judehatet till ett importerat problem, det är ett misslag, menar han.

– Man kan inte säga att "det här är ett problem som kom till oss från andra platser", att "ni har tagit med den här konflikten till vår bakgård".

– Uppenbarligen är det en del av det. Men roten av antisemitism var inte i Mellanöstern, rötterna var här. Det har alltid funnits antisemitism på den här sidan av kontinenten. Tyvärr är det på den här kontinenten som de mest fruktansvärda grymheterna mot judar begicks.

– Det är det vi minns nu på Förintelsens minnesdag.

Hur stor påverkan har relationen mellan Israel och Sverige på antisemitismen, tror du?

– Det är inte ett schyst sätt att se på antisemitism. Det är som att man skyller på oss: "Ni kan inte hålla sams i Mellanöstern, så har vi problem i våra förorter och det är ert fel." Det är som att skylla antisemitismen på offret.

– Men det är klart att och araber kan leva sida vid sida, skulle minska på spänningarna över hela världen.

Wallström: "Har stått upp"

I en skriftlig kommentar till Expressen svarar Margot Wallström på ambassadörens uttalande om hennes tid som utrikesminister.

– Sverige och EU har konsekvent stått upp för en tvåstatslösning. Sverige har också i internationella sammanhang stått upp för folkrätten. Svenska regerings position har under lång tid varit att Israel och Palestina ska vara två stater som lever sida vid sida i fred och säkerhet.

– Jag är självklart glad att de diplomatiska relationerna har normaliserats. Detta beror till stor del på att det finns en ny israelisk regering.

Helena Trus
helena.trus@expressen.se

Förmedlar kunskap om Förintelsen

Micael Bindefelds stiftelse till minne av Förintelsen bildades 2015 i syfte att förmedla kunskap om Förintelsen till en bred svensk publik. Den delar årligen ut ett stipendium den 27 januari på den internationella minnesdagen för Förintelsens offer.

- **2022:** Anna Florén, programchef på Voksenåsen.
- **2021:** Forskaren och arkeologen Daniel Leviathan.
- **2020:** Koreografen och regissören Alexander Ekman.
- **2019:** Förtattarna Natalie Verständig och Anders Rydell.
- **2018:** Fotografen Mikael Jansson.
- **2017:** Kompositören Jakob Mühlrad.
- **2016:** Adina Krantz och Nadine Gerson, grundare av föreningen Zikaron (minne).
- **2015:** Skådespelaren Sara Sommerfeld, producenten Johan Romlin och fotografen Örjan Henriksson.

Anna Florén, programchef på Voksenåsen, och Micael Bindefeld. Foto: KARL GABOR

Källa: MICAEL BINDEFELDS STIFTELSE

Anna Florén får årets stipendium av Micael Bindefelds stiftelse. Foto: KARL GABOR

Hon håller minnet av Förintelsen levande

ANNA FLORÉN får Bindefelds stipendium: "Jag brinner för att informera ungdomar"

En novemberdag 1942 stavar det tyska fartyget "Donau" ut från det naziockuperade Oslo hamn med 529 norska judar ombord.

Slutdestinationen är dödslägret Auschwitz där nästan alla mördas vid ankomsten – bara nio återvänder levande till Norge.

Anna Florén, programchef på det svensk-norska samarbetscentret Voksenåsen, utses till årets stipendiatar av Micael Bindefelds stiftelse för sitt engagemang för att hålla minnet av Förintelsen i Norge vid liv.

– Jag brinner för projektet att informera svenska ungdomar om Förintelsen i vårt grannland, säger hon.

Den 26 november 1942 lämnar det tyska fartyget "Donau" pir i Oslo hamn. Ombord finns 529 människor i lastrum – män, kvinnor och barn, den äldsta 81 år, den yngsta en baby – på väg mot döden.

De är alla norska judar som transporterats från det av Nazityskland ockuperade Norge till dödslägret Auschwitz i det likaledes ockuperade Polen. Nästan alla mördas i gaskammarna samma natt de kommer fram.

Deporteringen är den tragiska kulmen på Förintelsen av judarna i Norge. Av cirka 2 000 judar i Norge mördades mer än en tredjedel under den nazityska ockupationen 1940–1945.

– Historien om den norska Förintelsen är praktiskt taget okänd i Sverige, både i det allmänna samtalet och i skollundervisningen. Vi erbjuder lärare och skolklasser att komma hit på studieresor och besöka minnesplatser, säger Anna Florén, 40, programchef på det svensk-norska samarbetscentret Voksenåsen i Oslo.

Besöker minnesplatser

Hon utses nu till årets stipendiatar av Micael Bindefelds stiftelse till minne av Förintelsen och får 650 000 kronor för sitt "arbete med utbildning och hägkomstresor till Förintelsens minnesplatser i Norge".

Konceptet "Hägkomstresor till Norge" är framtaget av Voksenåsen och Forum för levande historia. Avsikten är att erbjuda skolklasser, konfirmandgrupper samt politiker och andra beslutsfattare studieresor till Norge för att lära sig mer om Förintelsen och besöka autentiska minnesplatser.

Bland sådana minnesplatser märks kajen i Oslo från vilken norska judar deporterades, fånglägret Grini, fångelst Akershus, avrättningsplatser samt också så kallade snubbelstener som markerar platser där mördade judar levde och verkade.

Man besöker också Holocaustcentret och Judiska museet i Oslo. Samt platser förknippade med ockupationen som huvudgatan Karl Johan i Oslo där tyska turister marscherade.

– Det är ett fantastiskt projekt att finansiera. Anna Florén är passionerad, engagerad och oer-

Fartyget "Donau" för 529 norska judar till nazistiska dödslägret. Det här är den enda bilden på avfärden. Foto: GEORG W FOSSUM/SCANFOTO

hörd kunnig. Hon har ett sätt att berätta som gör åhörare verkligen tagna, säger PR-konsulten Micael Bindefeld som grundade sin stiftelse för att hedra Förintelsens offer; också många av hans eget släktingar mördades av nazisterna.

– Vi i stiftelsen tror att närheten till Norge gör att det blir extra starkt. Och detta är delvis inte berättat i Sverige. Ungdomar känner inte till hur nära det var att kriget kom till Sverige. Och inte vad som kunde ha hänt här och inte heller hur lätt det är att slä sönder demokratin, säger han.

Gåva till Sverige

Voksenåsen är Norges "nationalgåva" till Sverige som tack för den humanitära hjälpen under andra världskriget. Anläggningen ligger på den äldsta i Oslo och är i dag ett center för svensk-norskt samarbete med fokus på ungdomar. Den ägs av svenska staten och invigdes 1960.

Nazityskland ockuperade Norge den 9 april 1940. Då bodde cirka 2 100 judar i landet. Nära 800 mördades, cirka hälften lyckades fly till Sverige. Men den svenska hållningen var avvisande fram till deportationerna i november 1942, först därefter välkomnade Sverige judar från Norge.

– Deportationerna av norska judar ledde till ett uppvaknande i Sverige. Det blev en vändpunkt, Sverige erbjöd sig att ta emot norska judar. Det bidrog också till Sveriges snabba agerande 1943 när de danska judarna räddades, säger Anna Florén.

Stipendiet delas ut varje år den 27 januari på minnesdagen för Förintelsens offer.

Arne Lapidus
arne.lapidus@expressen.se